

ИЗВЕШТАЈ

о пословању слободних зона у Републици Србији за 2010. годину

Правни основ за подношење овог Извештаја садржан је у члану 11. став 4. Закона о слободним зонама („Службени гласник РС”, број 62/06), којим је прописано да Министарство финансија подноси Влади једном годишње извештај о пословању у свим слободним зонама у Републици Србији, са предлогом мера.

Сагласно члану 11. став 1. Закона о слободним зонама, привредна друштва за управљање слободном зоном дужна су да у року од 90 дана по истеку календарске године доставе Управи за слободне зоне годишње извештаје о пословању у слободној зони за претходну годину.

У 2010. години на територији Републике Србије функционисало је седам слободних зона и то: Слободна зона „Пирот”, Слободна зона „Зрењанин”, Слободна зона „Суботица”, Слободна зона „Нови Сад”, „ФАС Слободна Зона” из Крагујевца, Слободна зона „Шабац” и Слободна зона „Ужице”.

Привредна друштва за управљање слободним зонама, које су функционисале у 2010. години, у прописаном року доставила су тражене извештаје.

I. Резултати пословања слободних зона

Укупна вредност реализованог промета робе и услуга у 2010. години преко наведених слободних зона износи 991.537.422,00 евра. У односу на 2009. годину укупан промет већи је за 77,34%. На пораст промета утицао је пораст увоза робе, репроматеријала и готових производа, као и повећање извоза робе и пласмана робе на домаће тржиште. Увоз робе увећан је за 91,48% у односу на 2009. годину, и то репроматеријала за 120,13%, а готових производа за 39,76%. Извоз и пласман робе на тржиште Републике Србије, као и вредност пружених услуга у слободним зонама били су у односу на 2009. годину већи за 67,76%. Извоз робе повећан је за 32,21%, док је продаја робе на домаћем тржишту порасла за 227,44%, као и вредност пружених услуга у слободним зонама која је порасла за 835,53%. На овакав пораст укупне вредности реализованог промета робе и услуга у 2010. години утицао је раст укупне вредности реализованог промета Слободне зоне „Пирот” за 39,41%, као и реализовани промет „ФАС Слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице” чији резултати рада нису били обухваћени извештајем о

пословању слободних зона за 2009 годину, узимајући у обзир да је „ФАС Слободна зона” из Крагујевца решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у новембру 2009. године, док је Слободна зона „Ужице” решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у јуну 2010. године.

Вредност реализованог промета робе износи 973.248.821,00 евра и то:

- увоз – 432.494.199,00 евра,
- извоз – 368.375.056,00 евра,
- пласман на тржиште Републике Србије – 172.379.566,00 евра.

У односу на 2009. годину увоз је порастао за 91,48%, извоз за 32,21%, док је пласман на тржиште Републике Србије порастао за 227,44%.

Вредност реализованог промета услуга у слободним зонама износи 18.288.601,00 евра.

У односу на 2009. годину промет услуга порастао је за 835,53%.

Највећи промет реализован је у Слободној зони „Пирот” и износи 359.210.775,00 евра, односно 36,24% укупно реализованог промета робе и услуга у слободним зонама. У односу на 2009. годину укупан промет у овој слободној зони већи је за 39,41%, а вредност продате робе и пружених услуга за 36,57%.

У Слободној зони „Зрењанин” реализован је укупан промет у износу од 11.854.084,00 евра. У односу на 2009. годину промет у овој слободној зони пао је за 38,72%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга мања је за 36,93%.

У Слободној зони „Суботица” реализован је укупан промет у износу од 178.255.662,00 евра. У односу на 2009. годину промет у овој слободној зони пао је за 10,11%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга мања је за 23,00%.

У Слободној зони „Нови Сад” реализован је промет у износу од 124.956.538,00 евра. У односу на 2009. годину промет у овој слободној зони порастао је за 49,12%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга порасла је за 50,51%.

У Слободној зони „Шабац”, која је решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у децембру 2009. године, а са радом почела у априлу 2010. године, укупна вредност продате робе и пружених услуга, а тиме и укупан реализован промет, износила је 2.771.012,00 евра.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца, која је решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у новембру 2009. године, реализован је промет у износу од 233.056.634,00 евра, а укупна вредност продате робе и пружених услуга износила је 124.152.066,00 евра.

У Слободној зони „Ужице”, која је решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у јуну 2010. године, реализован је промет у износу од 81.432.717,00 евра, а укупна вредност продате робе и пружених услуга износила је 44.697.663,00 евра.

Спољнотрговински промет

Слободна зона „Пирот” остварила је највећи извоз робе, у износу од 189.843.079,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 92,31%, односно 175.239.497,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 7,69%, односно 14.603.582,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Унос стране робе остварен је у износу од 117.979.433,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони – 102.250.216,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења – 15.729.217,00 евра.

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 417.939,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 14.603.582,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2009. годину укупан извоз робе већи је за 25,54%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони порастао за 29,27%.

Увоз робе у односу на 2009. годину, такође је већи за 45,58%. Увоз репроматеријала већи је за 58,93%, док је увоз готових производа мањи за 5,81%.

Слободна зона „Зрењанин”, остварила је извоз робе у износу од 6.580.478,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 95,33%, односно 6.273.237,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 4,67%, односно 307.241,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Унос робе у слободну зону износи 3.696.576,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 2.136.874,00 евра,

- роба стављена у поступак складиштења - 1.559.702,00 евра.

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 1.252.461,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 307.241,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2009. годину укупан извоз робе мањи је за 20,42%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони мањи за 5,07%.

Увоз робе у односу на 2009. годину мањи је за 42,32%, при чему је увоз репроматеријала већи за 3,12%, док је увоз готових производа мањи за 64,03%.

Слободна зона „Суботица” остварила је укупан извоз робе у износу од 73.517.968,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 79,33%, односно 58.318.517,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 20,67%, односно 15.199.451,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 97.799.790,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 75.988.986,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења - 21.810.804,00 евра,

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 6.611.352,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 15.199.451,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2009. годину укупан извоз робе мањи је за 23,90%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони мањи за 31,78%.

Увоз робе у односу на 2009. годину већи је за 4,26%. Увоз готових производа био је већи за 46,70%, док је увоз репроматеријала смањен за 3,73%.

Слободна зона „Нови Сад” остварила је укупан извоз робе у износу од 42.961.791,00 евра, што је повећање од 100,48% у односу на 2009. годину.

Имајући у виду да се ради о роби која је ускладиштена а затим извезена, овај извоз нема утицаја на девизни прилив.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 65.996.117,00 евра, од чега је роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 15.274.215,00

евра оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 42.961.791,00 евра извезена из слободне зоне.

Слободна зона „Шабац” није имала извоз робе у 2010. години, док унос робе у износу од 1.382.661,00 евра није извезен из слободне зоне нити је пласиран на тржиште Републике Србије.

„ФАС Слободна зона” из Крагујевца остварила је укупан извоз робе у износу од 22.411.054,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 99,95%, односно 22.400.878,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 0,05%, односно 10.176,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 108.904.568,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 102.839.996,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења - 6.064.572,00 евра,

Слободна зона „Ужице” остварила је укупан извоз робе у износу од 33.060.685,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 100,00%, односно 33.060.685,00 евра.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 36.735.054,00 евра, и то целокупан износ за потребе производње у слободној зони.

Промет услуга

У **Слободној зони „Пирот”** укупна вредност пружених услуга износи 1.773.910,00 евра.

У односу на 2009. годину укупна вредност пружених услуга већа је за 77,09%.

У **Слободној зони „Зрењанин”** укупна вредност пружених услуга износи 37.753,00 евра.

У односу на 2009. годину укупна вредност пружених услуга порасла је за 13,04%.

У Слободној зони „Суботица” укупна вредност пружених услуга износи 326.551,00 евра.

У односу на 2009. годину укупна вредност пружених услуга већа је за 11,26%.

У Слободној зони „Нови Сад” укупна вредност пружених услуга износи 724.415,00 евра.

У односу на 2009. годину укупна вредност пружених услуга порасла је за 15,67%.

У Слободној зони „Шабац” укупна вредност пружених услуга износи 5.687,00 евра.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца укупна вредност пружених услуга износи 15.420.285,00 евра.

У Слободној зони „Ужице” није било пружених услуга.

Обим инвестиционих улагања

Обим инвестиционих улагања у слободним зонама у 2010. години износи 71.212.716,00 евра, и у односу на 2009. годину порастао је за 274,04%.

У Слободној зони „Пирот” реализовано је инвестиционо улагање у износу од 22.958.414,00 евра. Инвестиције су имали:

- привредно друштво за управљање слободном зоном - 104.770,00 евра,
- Скупштина општине Пирот (оснивач слободне зоне) - 50.000,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Новадис” (100% власништво страног улагача) - 11.767,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Пиротекс Трико” (домаће производно предузеће) - 56.877,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Тигар” А.Д. (домаће производно предузеће) - 9.754.000,00 евра, и
- корисник слободне зоне, предузеће „Тигар Турес” (власништво „Michelin”-а) - 12.981.000,00 евра.

Привредно друштво за управљање слободном зоном инвестирало је у изградњу магацина и инфраструктурно опремање слободне зоне.

Инвестиције Општине Пирот огледале су се у инвестиционом одржавању саобраћајне инфраструктуре у слободној зони и у одлуци о реинвестирању добити и сопственом учешћу у реализацији пројекта ТЛТ. Такође, општина је инвестирала 40.000,00 евра у изградњу трафо станице кроз пројекат Индустијског парка.

Предузеће „Новадис” је инвестирало у опремање производних капацитета опремом и алатима за производњу са домаћег тржишта и из увоза. Такође је упутила захтев слободној зони за изградњу проширења капацитета.

Предузеће „Пиротекс Трико” инвестирало је у изградњу магацинских и производних капацитета површине веће од 2.000 m². Завршетак инвестиције у објекте и почетак рада фирме у слободној зони очекује се у току 2011. године.

Предузеће „Тигар” А.Д. инвестирало је у инфраструктурно опремање локације Тигар 3 и Тигар 3б, објекте (фабрика „Тигар Обућа” и „Тигар Техничка Гума”) и опрему.

Предузеће „Тигар Турес” инвестирало је у куповину опреме, грађевинске објекте, софтвер, лиценце, развој. Министарство економије и регионалног развоја Србије и фабрика „Тигар Турес” потписали су 14. септембра 2010. године уговор о проширењу производње у фабрици и отварању 220 нових радних места.

У Слободној зони „Зрењанин” инвестиције су имали корисници слободне зоне, предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина.

Предузеће „Колпа” имало је инвестиције у износу од 171.317,00 евра, док су инвестиције предузећа „Лк Арматуре” износиле 5.484,00 евра.

У Слободној зони „Суботица” реализовано је инвестиционо улагање у износу од 938.336,00 евра.

Инвестиције је имао корисник слободне зоне, предузеће „SIMENS” д.о.о. које је инвестирало 919.378,00 евра у опрему за производњу, док је Слободна зона „Суботица” имала инвестицију од 18.958,00 евра за енергетски прикључак за снабдевање електричном енергијом погона „DUNKERMOTOREN” д.о.о.

У Слободној зони „Нови Сад” није било инвестиција. Реализација инвестиционог пројекта „Беларус Агропанонка”, чија укупна вредност износи 924.000,00 евра, започета је у новембру 2010. године када је отпочело опремање производног погона и монтирање машина. Почетак производње предвиђен је за фебруар 2011. године када се предвиђа производња 1000 комада трактора, а до 2014. године предвиђено је повећање обима производње на 3000 комада.

Поред даље реализације овог пројекта, планирана је и реализација пројекта препарцелације постојећих greenfield локација у Слободној зони „Нови Сад“, односно привођења намени земљишта за градњу.

У Слободној зони „Шабач“ у току 2010. године требала је да се реализује инвестиција швајцарског предузећа „SprinkTec AG 3“ улагањем у производњу уређаја и опреме за заштиту од пожара и пратећих компоненти за ту опрему. Нажалост, услед економске кризе, ова инвестиција није реализована и уговор између Слободне зоне и „SprinkTec AG 3“ је раскинут.

За пословање у Слободној зони Шабач тренутно су заинтересовани италијански инвеститори. Предузеће „СБЕ Србија“, (члан Весковини Групе, чија је основна пословна делатност производња шрафова, вијака и специјалних производа) са градом Шапцом потписало је писмо о намерама којим је дефинисан план реализације инвестиција и обавеза обе стране, при чему инвеститор инсистира искључиво на раду у режиму слободне зоне. Укупна инвестиција ће бити подељена по фазама, а у првој фази од 5-7 милиона евра ће бити инвестирано у куповину земљишта и изградњу фабрике, опреме и обучавање радника. Други корак ће зависити углавном од предузећа „ФАС“ из Крагујевца, али реално је очекивати да ће то бити у периоду од 2017. до 2020. године. „СБЕ Србија“, је иначе класификовани стратешки партнер произвођача аутомобила „Фиат“ за српски аутомобилски пројекат у Крагујевцу.

Такође, у току је потписивање писма о намерама и почетак реализације инвестиције предузећа „ITALPROJEKT“ А.Д. које намерава да у Слободној зони „Шабач“ реализује инвестиционо улагање у производњу производа од пластике и рециклажу материјала од пластике и метала, засновану на примени савремене технологије, ради извоза и дистрибуције на страна тржишта. Осим тога, планира се производња делова за ентеријер аутомобила, такође за потребе предузећа „ФАС“ из Крагујевца.

Предузеће „СБЕ Србија“ планирана запошљавање 60-75 радника у првој фази рада.

Предузеће „ITALPROJEKT“ А.Д. у првој фази ради планира запошљавање око 100 радника.

Иако Слободна зона Шабач у 2010. години није имала значајније инвестиције, реализација горе наведених инвестиција је извесна, тако да се тек у 2011. години очекују прави ефекти рада слободне зоне а тиме и резултати пословања.

У „ФАС Слободна зона“ из Крагујевца реализовано је инвестиционо улагање у износу од 39.997.043,00 евра.

У Слободној зони „Ужице“ реализовано је инвестиционо улагање у износу од 7.142.122,00 евра.

Инвестиције су имали корисници слободне зоне: „Ваљаоница бакра” А.Д. у износу од 3.666.294,00 евра, „Импол Севал” А.Д. у износу од 3.417.915,00 евра и „Импол Севал Техника” д.о.о. у износу од 3.913,00 евра.

Остварени ефекти на локални и укупни привредни развој Републике Србије

Обим пословања свих производних капацитета смештених у слободним зонама последњих година је у сталном порасту. Сви произвођачи су улагали у нову опрему чиме је вршен трансфер савремених технологија.

У Слободној зони „Пирот” вредност укупног промета разне робе остварен преко Слободне зоне у 2010. години је око 360 милиона евра, док је од укупног увоза робе остварен извоз од 161 %, што представља даљи раст извозне оријентације производних корисника зоне (у 2007. години тај однос је износио 148%), уз одржање броја иностраних корисника и добити у пословању.

Главни програм у Слободној зони „Пирот” је производња путничких и скутер гума произвођача „Michelin” из Француске. Овај пројекат се од 2000. године, успешно одвија у Слободној зони „Пирот”.

За „Тигар” А.Д. најважније карактеристике пословања у 2010. години су инфраструктурно уређење индустријске локације Тигар ЗБ, производња у новој фабрици „Тигар Обућа”, почетак рада фабрике „Тигар Техничка Гума”, израда пројекта друге фазе модернизације трговина предузећа „Тигар Трејд” и развојни пројекти у области сервиса и пословне подршке.

Осим највећих производних програма у Слободној зони „Пирот” пословање осталих програма показује сталну узлазну линију. То доказује стални раст броја корисника Слободне зоне „Пирот”, вредности обављеног промета робе и услуга.

Услуге које није у могућности да пружи својим корисницима, слободна зона обезбеђује са подручја општине Пирот. Ова сарадња је нарочито изражена у области грађевинарства где су пројектанти и извођачи радова у слободној зони локалне фирме. Пословима царинског посредовања бави се поред слободне зоне и десетак шпедитерских фирми из Пирота, Димитровграда, Ниша и Београда.

У сарадњи са страним партнерима као корисницима слободне зоне, Слободна зона „Пирот” је један од носилаца развоја града и регије. Присуство страног капитала, кроз континуиране инвестиције у претходном периоду, обезбеђује стални раст девизног прилива од извоза робе из слободне зоне, а такође утиче на раст запослености, како у самој слободној зони тако и на подручју општине и ширег региона.

Главни корисници Слободне зоне „Пирот” везани су за глобалну економију и светско тржиште и свако превирање у пословању корисника одражава се и на

пословање слободне зоне. Међутим, за разлику од 2009. године у којој је забележен пад промета од 67% у односу на 2008. годину, у 2010. године остварено је повећање укупног промета за 39,41% у односу на 2009. годину, док је извоз из слободне зоне порастао за 25,54% у односу на 2009. годину.

Такође, дошло је до пораста инвестиција за 27,08% у односу на 2009. годину.

У Слободној зони „Зрењанин” производњом се бави предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина.

Предузеће „Колпа” д.о.о. се бави производњом када, туш кабина и хидромасажера. Већи део производње у 2010. години пласиран је на ино-тржиште (90%).

Предузеће „Лк Арматуре” се бави производњом цеви од челика и своју производњу у потпуности пласира на ино-тржиште.

У финалним производима који се израђују у слободној зони учествује низ добављача са територије Републике Србије. Најзначајнији домаћи добављачи су испоручиоци појединих материјала који се примењују у процесу производње, делова који се уграђују у финални производ, као и амбалаже у коју се пакује финални производ. Процена је да од тога живи додатних 25 лица запослених у тим фирмама ван подручја Слободне зоне „Зрењанин”.

У Слободној зони „Суботица” производњом се бави предузеће „SIEMENS” д.о.о. из Београда, које производи делове ветрогенератора и високонапонских електромотора. Ветрогенератори се израђују за потребе произвођача ветроелектрана широм света. Ове електране припадају грани „Обновљиве енергије” и као такви имају приоритет у светским инвестицијама.

У 2010. години „SIEMENS” д.о.о. је имао инвестиције у опрему у износу од 919.378,00 евра, што је пораст од 2,35% у односу на 2009. годину.

У Слободној зони „Суботица” стално је запослено 613 радника. Број запослених радника у односу на прошлу годину повећан је за 50 радника. Фирма „SIEMENS” д.о.о. с обзиром на присутну економску кризу, морала је током 2010. године да отпусти девет радника. У исто време фирма „DUNKERMOTOREN” д.о.о. је запослила 17 радника. Фирма „AWARWNESS” д.о.о. која је једно време пословала у оквиру Слободне зоне „Суботица” напустила је подручје слободне зоне због неплаћених обавеза.

У процесу одржавања опреме, набавци резервних делова, као и код израде алата и прибора користе се услуге 36 предузећа са територије општине и ширег региона. Предузећа која ван подручја слободне зоне ангажује „SIEMENS” д.о.о. запошљавају више од 165 радника.

Слободна зона „Нови Сад” у 2010. години није имала производњу, с обзиром да фабрика „Петар Драпшин” и поред свих напора није почела са радом.

Крајем јуна 2010. године на основу протокола потписаног између Владе АП Војводине и Министарства трговине Републике Белорусије донета је одлука о формирању заједничке монтажне производње трактора „Беларус” у Новом Саду.

За потребе ове производње закупљено је 3.222 m² производног простора, 1.320 m² затвореног складишног простора и 3.587 m² отвореног складишног простора.

У **Слободној зони „Шабац”** није било инвестиција, али се на основу писма о намерама која су доставили потенцијални инвеститори „СБЕ Србија” (члан Весковини групе) и „ИТАЛПРОЈЕКТ” А.Д. у наредном периоду очекује инвестиција од 5.000.000,00 евра као и запошљавање око 160 радника.

Корисници **Слободне зоне „Ужице”** су, по основама набавке сировина, репроматеријала, резервних делова, алата и одржавања опреме, у вези са преко 200 добављача како са подручја града Ужица, тако и са територије Републике Србије. Вредност остварених набавки од ових добављача је око 7.110.000,00 евра.

Узимајући у обзир да су корисници зоне велики извозници и да дневно и преко 50 камиона улази и излази у слободну зону, евидентно је значајно ангажовање транспортних предузећа како са територије града, тако и са ширег подручја Републике Србије.

II. Пословање привредних друштава за управљање слободном зоном

Према подацима из достављених извештаја, укупно остварени приходи привредних друштава за управљање слободном зоном износе 308.083.725,60 динара, расходи износе 277.952.653,00 динара, а остварена нето добит 30.131.073,60 динара.

У односу на 2009. годину, нето добит се повећала за 103,67%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Пирот”** имало је укупне приходе 217.560.000,00 динара, расходи износе 197.858.000,00 динара, а остварена нето добит 19.702.000,00 динара.

У односу на 2009. годину нето добит је порасла за 141,18%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Зрењанин”** имало је укупне приходе 2.685.536,00 динара, расходи износе 2.301.409,00 динара, а остварена нето добит 384.127,00 динара.

У односу на 2009. годину нето добит је већа за 221,13%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Суботица”** имало је укупне приходе 34.629.553,00 динара, расходи износе 27.018.078,00 динара, а остварена нето добит 7.611.475,00 динара.

У односу на 2009. годину нето добит је већа за 89,97%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Нови Сад”** имало је укупне приходе 49.017.622,00 динара, расходи износе 47.125.766,00 динара, а остварена нето добит 1.891.856,00 динара.

У односу на 2009. годину нето добит је мања за 25,22%.

Привредно друштво за управљање **„ФАС Слободна зона”** из Крагујевца имало је укупне приходе 14,60 динара, расходи износе 2.400,00 динара, и остварен је нето губитак од 2.385,00 динара.

У односу на 2009. годину нето губитак је мањи за 92,31%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Шабац”** није имало приходе, док расходи износе 18.000,00 динара, тако да је исказан губитак од 18.000,00 динара.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Ужице”** имало је укупне приходе 4.191.000,00 динара, расходи износе 3.629.000,00 динара, а остварена нето добит 562.000,00 динара.

III. Пословање корисника слободне зоне

Слободне зоне су у 2010. години имале укупно 211 корисника, од чега 106 домаћих и 105 страних. У односу на 2009. годину број корисника се повећао за 30 (16,57%).

Број запослених радника код корисника је 7.853 и у односу на 2009. годину тај број се повећао за 59,78%. Ово повећање броја запослених у слободним зонама резултат је почетка рада „ФАС слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице” које запошљавају 2.900 радника.

Број и структура корисника

Слободна зона „Пирот” имала је у 2010. години 100 корисника, 33 домаћа и 67 страних. У односу на 2009. годину укупан број корисника се повећао за 14.

Производњом се бави осам корисника : „Тигар” А.Д. Пирот, „Тигар Обућа” Пирот, „Тигар Турес” Пирот, „Тигар Техничка Гума” Пирот, „RBL” из Швајцарске, „Елиса Про” Панчево, „Новадис” Пирот и „Тигар Траде” Пирот, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 4.166 и тај број се у односу на 2009. годину смањило за 0,71%.

Слободна зона „Зрењанин” је имала девет корисника, пет домаћих и четири страна. У односу на 2009. годину укупан број се смањило за два корисника.

Производњом се баве два корисника, „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и „Лк Арматуре” из Зрењанина, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 100 и тај број се у односу на 2009. годину смањило за два радника.

Слободна зона „Суботица” је имала укупно 48 корисника, 20 домаћих и 28 страна. У односу на 2009. годину број корисника се повећао за 13 корисника.

Производњом се баве три корисника, „SIEMES” д.о.о. из Београда, „AWARENESS“ д.о.о. из Суботице и „DUNKENMOTOREN“ д.о.о. из Суботице, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 613 и тај број се у односу на 2009. годину повећао за 50 радника.

Слободна зона „Нови Сад” је имала укупно 43 корисника, 38 домаћих и пет страна. Сви корисници се баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 54.

„ФАС Слободна зона” из Крагујевца је имала једног домаћег корисника који се бави производњом и запошљава 1.085 радника.

Слободна зона „Шабац” је имала једног страног корисника који се бави складиштењем робе и запошљава 20 радника.

Слободна зона „Ужице” је имала девет домаћих корисника који запошљавају 1.815 радника. Пет корисника се бави производњом а остали услужном делатношћу.

Пословање корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” укупна вредност реализоване производње у 2010. години износи 224.387.975,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „Тигар Турес ” - 183.925.868,00 евра,
- „Тигар Обућа” - 14.302.813,00 евра,
- „Тигар” А.Д. - 465.330,00 евра,
- „Тигар Техничка Гума” – 4.358.408,00 евра,
- „RBL” - 600.453,00 евра,
- „Новадис” - 39.778,00 евра,
- „Елиса Про” - 235.924,00 евра,
- „Тигар Граде“ – 20.459.401,00 евра.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 3.126.098,00 евра, а учешће страног репроматеријала је 99.124.118,00 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 3,06%, док је учешће страног репроматеријала 96,94%.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 49.196.414,00 евра (22,00%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 175.239.497,00 евра (78,00%).

У односу на 2009. годину укупна вредност реализоване производње већа је за 40,74%. Вредност робе пласиране на инострано тржиште већа је за 29,27%, док је вредност производње пласиране на домаће тржиште порасла за 104,96%.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна вредност реализоване производње у 2010. години износи 6.897.190,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „Колпа” д.о.о. - 6.080.644,00 евра,
- „Лк Арматуре” - 816.546,00 евра.

Код предузећа „Колпа” д.о.о. дошло је до пада производње за 0,04%, док је код предузећа „Лк Арматуре” пад производње износио 6,52%.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 1.232.799,00 евра, а учешће страног репроматеријала је 2.136.874,00 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 36,60%, док је учешће страног репроматеријала 63,40%.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 286.816,00 евра (4,16%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 6.273.237,00 евра (95,85%).

У односу на 2009. годину укупна вредност реализоване производње мања је за 0,85%.

У Слободној зони „Суботица” укупна вредност реализоване производње у 2010. години износи 58.318.517,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „SIEMENS“ д.о.о. – 58.301.407,00 евра
- „AWARENESS“ д.о.о. – 17.110,00 евра

У укупној вредности произведене робе учествује само страни репроматеријал у износу од 52.673.703,00 евра.

Целокупна производња пласирана је на ино-тржиште.

У односу на 2009. годину укупна вредност реализоване производње мања је за 31,78%.

У Слободној зони „Нови Сад” није реализована производња, с обзиром да и поред свих напора фабрика „Петар Драпшин” није почела са радом. С обзиром да је фабрика у процесу реструктурирања, поред проблема са нерешеним имовинско правним односима, највећу препреку представљала је неликвидност предузећа и самим тим немогућност реализације увоза репроматеријала и организовања производње.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца укупна вредност реализоване производње у 2010. години износи 98.981.309,00 евра. Целокупну вредност производње остварио је корисник зоне „ФАС” д.о.о. из Крагујевца.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 3.137.236,00 евра, а учешће страног репроматеријала износи 102.839.996,00 евра.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 77.365.998,00 евра (77,55%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 22.400.878,00 евра (22,45%).

У Слободној зони „Шабац” није реализована производња јер није дошло до реализације планиране инвестиције швајцарског предузећа „SprinkTec AG 3” од милион евра улагањем у производњу уређаја и опреме за заштиту од пожара и пратећих компоненти за ту опрему.

У Слободној зони „Ужице” укупна вредност реализоване производње у 2010. години износи 44.697.664,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „Ваљаоница бакра” А.Д. – 18.414.884,00 евра
- „Импол Севал” А.Д. – 22.864.694,00 евра
- „Импол Севал Техника” д.о.о. – 418.085,00 евра

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 2.590.366,00 евра, а учешће страног репроматеријала износи 21.476.765,00 евра.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 11.636.978,00 евра (26,03%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 33.060.685,00 евра (73,97%).

Остварени приходи и расходи корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” корисници који се баве производном делатношћу остварили су у 2010. години приходе у износу од 28.371.676.000,00 динара, расходи износе 25.024.811.000,00 динара, а остварена нето добит 3.346.865.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Турес” из Пирота имало је приходе 21.698.696.000,00 динара, расходи износе 18.387.734.000,00 динара, а остварена добит 3.310.962.000,00 динара.

Предузеће „Тигар” А.Д. из Пирота имало је приходе 998.634.000,00 динара, расходи износе 944.350.000,00 динара, а остварена добит 54.284.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Обућа” из Пирота имало је приходе 1.654.299.000,00 динара, расходи износе 1.650.253.000,00 динара, а остварена добит 4.046.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Техничка гума” из Пирота имало је приходе 621.976.000,00 динара, расходи износе 655.847.000,00 динара, а остварени губитак 33.871.000,00 динара. Ово предузеће исказало је губитак с обзиром да се налази у фази пресељења на нову локацију Тигар 3.

Предузеће „Новадис” из Пирота имало је приходе 13.966.000,00 динара, расходи износе 13.861.000,00 динара, а остварена добит 105.000,00 динара.

Предузеће „Елиса Про” из Панчева имало је приходе 41.601.000,00 динара, расходи износе 38.400.000,00 динара, а остварена добит 3.201.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Граде” из Пирота имало је приходе 3.342.504.000,00 динара, расходи износе 3.334.366.000,00 динара, а остварна добит 8.138.000,00 динара.

У Слободној зони „Зрењанин” корисници који се баве производном делатношћу остварили су у 2010. години приходе у износу од 698.336.123,00 динара, расходи износе 640.657.492,00 динара, а остварена нето добит 57.678.631,00 динара.

Предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина остварило је добит у износу од 53.113.514,00 динара. Укупни приходи су били 609.454.074,00 динара, а расходи 556.340.559,00 динара.

Предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина имало је приходе 88.882.049,00 динара, расходи износе 84.316.933,00 динара, а остварена добит 4.565.116,00 динара.

У Слободној зони „Суботица” предузеће „SIEMENS” д.о.о. из Београда исказало је добитак у износу од 24.560.980,00 динара.

У Слободној зони „Нови Сад” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца корисник „ФАС” д.о.о. из Крагујевца који се бави производном делатношћу остварио је у 2010. години приходе у износу од 14.798.134.171,00 динара, расходи износе 14.249.996.200,00 динара, а остварена нето добит 548.137.971,00 динара.

У Слободној зони „Шабац” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

У Слободној зони „Ужице” корисници који се баве производном делатношћу остварили су у 2010. години позитиван резултат (нису достављени подаци).

Стање потраживања и обавеза корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 8.472.601.000,00 динара, а укупне обавезе су 5.703.887.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 3.508.499.000,00 динара, а обавезе 2.317.253.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 4.944.681.000,00 динара, а обавезе 3.324.367.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Турес” износе 6.172.678.000,00 динара, а укупне обавезе су 3.494.793.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 1.393.161.000,00 динара, а обавезе 277.351.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 4.779.517,00 динара, а обавезе 3.217.442.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар” А.Д. износе 573.580.000,00 динара, а укупне обавезе су 91.801.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 573.580.000,00 динара, а обавезе 72.888.000,00 динара. На ино-тржишту нема потраживања, а обавезе износе 13.085.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Обућа” износе 492.052.000,00 динара, а укупне обавезе су 609.747.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 481.348.000,00 динара, а обавезе 608.434.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 8.901.000,00 динара, а обавезе 1.312.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Техничка гума” износе 141.598.000,00 динара, а укупне обавезе су 397.429.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 136.761.000,00 динара, а обавезе 384.184.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 4.441.000,00 динара, а обавезе 6.060.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Новадис” износе 1.205.000,00 динара, а укупне обавезе су 7.151.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 222.000,00 динара, а обавезе 6.874.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 972.000,00 динара, а обавезе 277.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Елиса Про” износе 1.205.000,00 динара, а укупне обавезе су 6.593.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 233.000,00 динара, а обавезе 6.579.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 972.000,00 динара, а обавезе нема.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Трејд” износе 1.090.283.000,00 динара, а укупне обавезе су 1.096.373.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 923.194.000,00 динара, а обавезе 960.943.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 149.878.000,00 динара, а обавезе 86.191.000,00 динара.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 99.439.294,00 динара, а укупне обавезе су 255.657.639,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 5.636.909,00 динара, а обавезе износе 29.317.498,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 93.802.385,00 динара, а обавезе 226.340.141,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Колпа” д.о.о. износе 93.014.396,00 динара, а укупне обавезе су 247.840.316,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 5.636.909,00 динара, а обавезе 27.686.806,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 87.377.487,00 динара, а обавезе 220.153.510,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Лк Арматуре” износе 6.424.898,00 динара, а укупне обавезе су 7.817.323,00 динара. На домаћем тржишту нема потраживања, а обавезе износе 1.630.692,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 6.424.898,00 динара, а обавезе 6.186.631,00 динара.

У Слободној зони „Суботица” укупно потраживање производног предузећа „SIEMENS” д.о.о. износи 3.575.788,00 динара, а укупне обавезе су 2.012.229,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 3.100.137,00 динара, а обавезе 2.012.229,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 475.651,00 динара, а обавеза према иностранству нема.

У Слободној зони „Нови Сад” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 8.816.602.980,00 динара, а укупне обавезе су 9.381.654.966,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 8.281.204.933,00 динара, а обавезе 4.579.963.836,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 535.398.047,00 динара, а обавезе 4.801.691.130,00 динара.

У Слободној зони „Шабац” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

У Слободној зони „Ужице“ укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 1.668.630,00 динара, а укупне обавезе су 216.119,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 1.668.630,00 динара, а обавезе 216.119,00 динара. На ино-тржишту није било ни потраживања ни обавеза.

Пословање корисника који се баве услужним делатностима

У Слободној зони „Пирот” корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 15.729.217,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 14.603.582,00 евра, односно 92,84% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 417.939,00 евра, односно 7,16% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Роба укупне вредности 1.379.412,00 евра је на крају пословне године и даље била ускладиштена у слободној зони.

У **Слободној зони „Зрењанин”** корисници који се баве услужним делатностима унели су из иностранства у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 1.559.702,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 307.241,00 евра, односно 19,7% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 1.252.461,00 евра, односно 80,3% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

У **Слободној зони „Суботица”** корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 21.810.803,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 15.199.451,00 евра, односно 70% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 6.611.352,00 евра, односно 30% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

У **Слободној зони „Нови Сад”** корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 65.996.117,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 42.961.791,00 евра, односно 65,10% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 15.274.215,00 евра, односно 34,9% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Роба укупне вредности 7.760.111,00 евра је на крају пословне године и даље била ускладиштена у слободној зони.

У „ФАС Слободна зона” из Крагујевца производни корисник „ФАС” д.о.о. који се такође бави и услужном делатношћу унео је у слободну зону из иностранства и ускладиштио робу у вредности од 6.064.572,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 10.176,00 евра, вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 8.954.729,00 евра.

Разлика од 2.900.333,00 евра између унете робе из иностранства и пласиране робе на инострано и домаће тржиште представља вредност робе која је остала ускладиштена на крају пословне 2009. године.

У Слободној зони „Шабац” корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 1.382.664,00 евра. Укупна вредност увезене робе на крају пословне године је и даље била ускладиштена у слободној зони.

У Слободној зони „Ужице” није било корисника који се баве услужном делатношћу.

Табеларни приказ података који у прилогу достављамо чини саставни део овог извештаја.

Резиме

Укупно пословање слободних зона у Републици Србији у 2010. години имало је пораст у односу на 2009. годину. Овај пораст резултат је пре свега почетка рада „ФАС Слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице” у 2009. години, као и чињеница да је у Слободној зони „Пирот” дошло до значајног пораста укупно реализованог промета и услуга.

Укупна вредност реализованог промета роба и услуга већа је за 77,34%. На ово повећање у већој мери утицао је увоз робе, који је у односу на 2009. годину већи за 91,48%, при чему је увоз репроматеријала био већи за 120,13%, а готових производа за 39,76%. Извоз и пласман робе на тржиште Републике Србије, као и вредност пружених услуга у слободној зони значајно су порасли у односу на 2009. годину за чак 67,76%.

Извоз робе произведене у слободним зонама већи је за 29,71% у односу на 2009. годину. У укупно оствареном извозу учешће робе произведене у слободним зонама износи 80,16%. Учешће стране робе, која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободних зона износи 19,84% и овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Промет услуга у слободним зонама порастао је за 835,53%. Највећи раст забележен је у Слободној зони „Пирот”, где је промет услуга био већи за 77,09% у односу на 2009. годину.

Укупна вредност производње у слободним зонама у односу на 2009. годину већа је за 71,23%. Раст производње био је присутан само у Слободној зони „Пирот” (40,74%), док је у Слободној зони „Суботица” дошло до пада производње за 31,78%. На пораст укупне вредности производње значајно је утицао пре свега почетак рада „ФАС Слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице”.

Значајно је истаћи да је дошло до пораста учешћа домаћег репроматеријала у укупно утрошеном репроматеријалу за 292,69% у односу на 2009. годину.

Број запослених се повећао за 59,78%, што је такође резултат почетка рада „ФАС Слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице”.

Обим инвестиционих улагања три пута је већи него у 2009. години. Највеће инвестиционо улагање реализовано је у „ФАС Слободна зона” из Крагујевца у износу од 39.997.043,00 евра, што чини 56% инвестиционих улагања у свим слободним зонама.

Међутим, иако је на овакав пораст укупног пословања у слободним зонама у 2010. години утицао почетак рада „ФАС Слободна зона” из Крагујевца и Слободне зоне „Ужице”, потребно је истаћи да би такође био забележен пораст укупног пословања у слободним зонама и да није дошло до почетка рада поменутих слободних зона.

У том случају, пораст укупног пословања у односу на 2009. годину износио би 21,09%. Забележен би био пораст увоза робе за 27,00% и то, репроматеријала за 24% а готових производа за 32,23%, али и пораст извоза за 46,73% и то, извоза робе на ино-тржиште за 12,30% а пласман робе на тржиште Републике Србије за 41,37%.

Обим пружених услуга у слободним зонама такође би био већи за 46,73% у односу на 2009. годину.

Укупан обим инвестиционих улагања износио би 24.073.551,00 евра што би био пораст за 26,44% у односу на 2009. годину.

Закључак

Анализом Извештаја о пословању у 2010. години, које су привредна друштва за управљање слободном зоном доставила, може се закључити да постоји позитиван тренд у свим посматраним економским категоријама у односу на 2009. годину. Остварен је раст инвестиционих улагања, обим производње, вредност извоза робе произведене у слободној зони, вредност пружених услуга и број

запослених радника. Међутим, у највећој мери на ово је утицало то што су у 2010. години са радом почеле још три слободне зоне.

Концепцијски посматрано, слободне зоне постављене су као генератори развоја појединих подручја и региона земље. Слободне зоне омогућавају најбрже привлачење инвестиција у нову опрему и осавремењавање продукционих процеса који су кључна претпоставка за побољшање конкурентности и постизање већег извоза. Имајући то у виду, циљ је да се позитиван тренд у пословању и развој слободних зона оствари кроз долазак нових инвеститора у већ постојеће слободне зоне, а не само повећањем броја слободних зона у којима раде произвођачи који су већ радили на територији Републике Србије.

Влада је у марту 2011. године усвојила Стратегију развоја слободних зона у Републици Србији за период од 2011. до 2016. године, која представља први стратешки развојни документ из области развоја слободних зона који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне правце слободних зона и начине њиховог остваривања у наредним годинама. Један од најважнијих разлога доношења стратегије је тај што досадашњи развој слободних зона није испунио очекивања. У великој мери на ово су утицали укупни услови пословања у слободним зонама Републике Србије, у односу на услове пословања у слободним зонама суседних земаља, где се пре свега мисли на пореске олакшице, царинску процедуру, као и подстицајне мере локалне самоуправе.

Имајући у виду да царинска ослобођења за кориснике слободне зоне све више губе на значају, с обзиром на тенденцију снижавања увозних царина до њиховог потпуног укидања према земљама ЕУ, намеће се потреба за увођењем додатних стимулативних мера које би слободним зонама омогућиле даљи просперитет. Под додатним стимулативним мерама, пре свега се мисли на пореске олакшице за кориснике слободне зоне. Пореске олакшице прописане чланом 26. Закона о слободним зонама могу се остварити у складу са прописима који уређују порез на добит предузећа, порез на имовину и порез на доходак грађана. Важећи порески закони не предвиђају посебне пореске олакшице за кориснике слободне зоне, осим оних које су предвиђене за сва правна лица која послују на територији Републике Србије.

Такође, примена ПДВ-а у слободним зонама показала је читав низ недостатака. То се пре свега односи на обављање промета робе у слободној зони (овај проблем ће се ове године посебно појавити у слободној зони у Крагујевцу у будућој пословној сарадњи предузећа „ФАС” са кооперантима који ће своју производњу организовати у оквиру слободне зоне), као и пружање услуга приликом уноса робе у слободну зону. Ради поједностављења процедуре примене Закона о порезу на додату вредност, Правилник о начину и поступку остваривања пореских ослобађања код ПДВ са правом и без права на одбитак претходног пореза би требало да претрпи одређене корекције. Треба имати у виду да нов Царински закон („Службени гласник РС”, број 18/10), чланом 191. став 1. тачка 1. прописује да су слободне зоне делови царинског подручја Републике Србије који су одвојени

од осталог дела царинског подручја, у којима се у сврху наплате увозних дажбина и примене увозних мера трговинске политике, за страну робу, сматра да није у царинском подручју Републике Србије, под условом да није стављена у слободан промет или да није стављена у други царински поступак или да се не користи или троши у слободној зони под другим условима, а не под условима који су утврђени царинским прописима.

Локална самоуправа може стимулативним мерама значајно утицати на развој слободних зона. Закон о слободним зонама потенцира активно учешће органа локалне самоуправе као могућег оснивача слободне зоне и такође пружа могућност да локална самоуправа даје додатне подстицајне мере за пословање у оквиру слободне зоне. У том смислу се, код оснивања слободне зоне, обавезно тражи мишљење органа локалне самоуправе о оправданости оснивања слободне зоне. Оснивање слободне зоне треба да се базира на реалним могућностима, а не само на жељи органа локалне самоуправе, или регионалних органа, да на својој територији поседују слободну зону. Сходно својим овлашћењима, локална самоуправа може да донесе одлуку о погодностима за изградњу објеката и инфраструктуре на подручју слободне зоне, да омогући обезбеђење грађевинских и употребних дозвола по убрзаном поступку, као и да елиминише сва друга административна одуговлачења. У нашој пракси је добра сарадња локалне самоуправе са слободном зоном присутна само у Пироту. Остале слободне зоне, бар за сада, немају подршку органа локалне самоуправе у погледу одређених повластица.

Све ово, као и низ других разлога, наметнуло је потребу усвајања Стратегије развоја слободних зона у Републици Србији за период од 2011. до 2016. године. У оквиру мера за остварење развоја слободних зона, стратегија наводи да се корисницима слободне зоне кроз институционалну подршку морају понудити конкретни подстицаји у виду пореских и других олакшица и стимулација. Институционална подршка развоју слободних зона очекује се кроз измене и допуне пореских закона којима би се предвиделе одређене пореске олакшице за кориснике слободних зона, као и кроз поједностављење царинске процедуре у слободним зонама, што би стимулативно деловало на стране инвеститоре.

Имајући у виду наведено, требало би испитати могућности да се приликом предлагања измена закона из области пореског система предвиде пореске олакшице за кориснике слободних зона, могућност поједностављења процедуре примене ПДВ-а, као и могућност поједностављења царинске процедуре.

Предлог мера

Ради реализације закључка овог извештаја, а у складу са усвојеном Стратегијом развоја слободних зона у Републици Србији за период од 2011. до 2016. године, неопходно је да у току 2011. године Министарство финансија – Сектор за фискални систем размотри могућност да се приликом предлагања измена закона из области пореског система предвиде пореске олакшице за кориснике слободних зона, као и могућност поједностављења процедуре примене ПДВ-а. Такође, неопходно је да Министарство финансија – Управа царина размотри могућност поједностављења царинске процедуре у слободној зони.

Прилог: табела x 6